

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА ЗА НАСТАВНО-НАУЧНА
ОБЛАСТ ЕКОНОМИЈА НА ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ
„ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Со Одлука бр.1202-78/9 од 5.7.2024 година донесена на 252. седница на Наставно-научниот совет на Економски факултет, одржана на 5.7.2024 година, определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на еден наставник во сите звања за научната област *економија* на Економски факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип во следниот состав:

- **проф. д-р Трајко Славески**, редовен професор на Економски факултет при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (претседател);
- **проф. д-р Предраг Трпески**, редовен професор на Економски факултет при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (член);
- **проф. д-р Сашо Косев**, редовен професор на Економски факултет при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (член).

Конкурсот за овој избор беше објавен во дневните весници „Слободен печат“ и „Коха“ на 26.6.2024 година и во предвидениот рок се пријави единствено кандидатот **д-р Дарко Лазаров**, вонреден професор на Економски факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Пријавата внимателно ја разгледавме и утврдивме дека кандидатот **д-р Дарко Лазаров**, врз основа на распишаниот Конкурс, уредно, навремено и во комплет ги има доставено следниве документи:

1. Пријава;
2. Универзитетска диплома за доктор на економски науки (оригинал и 3 копии заверени на нотар);
3. Универзитетски дипломи за завршен прв и втор циклус на студии (2 копии заверени на нотар и една обична копија);
4. Уверение за положени испити на прв и втор циклус на студии (2 копии заверени на нотар и една обична копија);
5. Кратка биографија и CV (3 примероци);
6. Список на објавени научни и стручни трудови (3 примероци) и по еден примерок од објавените трудови;
7. Потврди за познавање на странски јазик (по 2 копии заверени на нотар и една обична копија);
8. Еден примерок од докторскиот труд; и
9. Уверение за државјанство.

Врз основа на приложената документација од кандидатот **д-р Дарко Лазаров**, чест ни е на Наставно-научниот совет на Економски факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Кандидатот **д-р Дарко Лазаров** е роден на 8.4.1984 година во Штип. Основното и средното гимназиско образование ги завршува во родниот град Штип. Во учебната 2002/2003 година се запишува на Економски факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и дипломира во 2007 година, со просечен успех од 8.57 и се стекнува со звање – **дипломиран економист**.

Во академската 2007/2008 година се запишува на постдипломски студии на Економскиот институт при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на насоката Меѓународна економија и истите ги завршува со просечен успех од 9.71. Во 2009 година со одбрана на магистерскиот труд „Сиромаштија, нееднаквост и квалитет на живот во Република Македонија“, се стекнува со звање - **магистер на економски науки**.

Во 2011 година ја пријавил својата докторска дисертација под наслов „Анализа на детерминантите на динамиката на македонската економија во контекст на институционалната економија и новата теорија на раст“ на Економски факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, под менторство на академик Гоце Петрески. На 13.6.2014 година успешно ја одбрал својата докторска дисертација, со што се стекнува со звањето - **доктор на економски науки**.

Во 2007 година, д-р Дарко Лазаров се вработува како **помлад асистент** во областа економска теорија на Економски факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Во 2010 година тој е избрана за **асистент**, а потоа во 2013 година е реизбран во истата област. Во тој временски период остварува забележителни научноистражувачки и наставно-образовни активности.

На 1.10.2014 година е избран за **доцент** на Економскиот факултет во наставно-научната област економска теорија. За време на овој избран период кандидатот има забележителни наставно-образовни и научноистражувачки активности како што се: наставно-образовен ангажман на предметите: Основи на економија, Микроекономија, Макроекономија и Економија на иновации на прв циклус студии, како и наставниот ангажман на предметите Основи на економија на Правен факултет во Штип; раководител на Катедрата за економија во период 2014-2019, член на Комисијата за изработка на елаборати за прв, втор и трет циклус на студии на Економски факултет; учесник на повеќе реномирани меѓународни конференции; неколку успешно реализирани студиски и истражувачки престои на европски универзитети; автор на научни и стручни трудови во меѓународни списанија; автор или коавтор на неколку монографии, книги и поглавја во книги; автор на скрипта и практикум од областа економија; член во неколку научни и стручно-апликативни проекти.

Кандидатот ја продолжува и воедно ја проширува својата плодна наставно-образовна и научноистражувачка работа за време на мандатот како **вонреден професор** во областа на економската теорија на Економскиот факултет во Штип, од моментот на избор на 6.6.2019 година па с до денес.

Тој е ангажиран на прв циклус на студии на предметите: Основи на економија, Микроекономија, Макроекономија и Економија на иновации, и на предметот Бизнис економија како универзитетски предмет на ниво на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Воедно е ангажиран на предметот Напредна економија на втор и на трет циклус на студии на Економски факултет во Штип.

Кандидатот бил раководител на Катедрата за економија во периодот 2019-2023, бил член на Комисијата за изработка на елаборати за прв, втор и трет циклус на студии на Економски факултет; учесник на повеќе реномирани меѓународни научни конференции; автор на повеќе научни трудови објавени во меѓународни списанија индексирани во најпрестижните научни бази како што се Web of Science и Scopus; автор или коавтор на неколку книги и учебници; член и раководител во неколку научни и стручно-апликативни проекти. Од 2023 година е избран за главен

уредник на меѓународното списание индексирано во Ebsco “Journal of Economics”, што го објавува Економски факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.

Извонредно го познава и користи англискиот јазик. Поседува вештини за работа и користење на напредни софтверски пакети за квантитативни економски истражувања и анализи, како и други компјутерски програми за работа.

Добитник е на наградата за најдобар млад економски истражувач во областа на макроекономија и банкарство што ја доделува Народна банка на Република Северна Македонија (НБРСМ) во 2017 година, а во 2023 година е добитник на наградата „8 Ноември“ што ја доделува Општина Штип за придонес во развојот на македонската економија и за градот Штип. Член е на собранието на Стопанската комора на Северна Македонија како најголема бизнис асоцијација во земјата.

Кандидатот д-р Дарко Лазаров и денес работи на Економскиот факултет во Штип како вонреден професор и воедно од 2023 г. до денес ја извршува функцијата проректор за инвестиции, развој и одржување на Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип.

Општи и посебни услови кои треба да ги исполнува кандидатот за избор во звање согласно со Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, наставно-стручни, научни, наставни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.

Општи услови за избор:

1. Научен степен доктор на науки од научната област за која се избира.

Кандидатот д-р Дарко Лазаров се стекнал со звање доктор на економски науки на 13.6.2014 година кога успешно го одбрал докторскиот труд од областа економија на тема **„Анализа на детерминантите на динамиката на македонската економија во контекст на институционалната економија и новата теорија на раст“** на Економскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

2. Претходен избор во звање. Кандидатот д-р Дарко Лазаров е избран во доцент на 1.10.2014 година со Одлука бр.1702-314/13 од 2.10.2014 г. Потоа е избран во **вонреден професор** на 6.6.2019 година со Одлука бр.1202-80/5 од 7.6.2019 година.

3. Објавени најмалку шест рецензирани научни трудови во референтна научна публикација согласно со Законот за високо образование во последните пет години. Кандидатот д-р Дарко Лазаров во периодот од изборот во вонреден професор во 2019 година до денес има објавено 11 рецензирани научни трудови во референтни научни публикации во соодветната област.

Вотабелата подолусе презентирани неколку објавени трудови во изминатиот 5-годишен период, согласно важечките законски прописи, а останатите трудови се достапни на електронскиот репозиториум на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, како и на академските платформи ORCID, Google Scholar и Research Gate, кои можат да се погледнат на следните линкови:

<https://eprints.ugd.edu.mk/view/creators/Lazarov=3ADarko=3A=3A.html>

<https://orcid.org/0009-0000-1796-6627>

<https://scholar.google.com/citations?user=pKkfjEcAAAAJ>

<https://www.researchgate.net/profile/Darko-Lazarov>

Бр.	Автор	Наслов на трудот	Списание	Год.
1	Lazarov Darko	The Role of Manufacturing Sector to Economic Growth in North Macedonia	Ekonomika Journal, 70 (1). pp. 1-15. ISSN 0350-137X Индексирано во Ebsco	2024
2	Lazarov Darko and Petreski Goce	Export Complexity and Economic Growth: Empirical Analysis for Selected CEE Countries.	Croatian Economic Survey Journal, 25 (2). pp. 41-65. ISSN 1846-3878 Индексирано во Web of Science и Scopus	2023
3	Lazarov Darko and Miteva-Kacarski Emilija	Intraregional trade perspective and untapped trade potentials of the Western Balkan region.	Economic Horizons Journal, 25 (3). pp. 243-259. ISSN 2217-9232 Индексирано во Scopus	2023
4	Lazarov Darko and Simeonovski Kiril	Macroeconomic Stability and Economic Growth: An Empirical Estimation for North Macedonia.	Economic Studies Journal, 32 (8). pp. 78-94. ISSN 0205-3292 Индексирано во Scopus	2023
5	Lazarov Darko, Nikolov Misho and Simenovski Kiril	Empirical analysis of financial intermediation and economic growth: The case of Macedonian economy.	Journal of Economics, 8 (2). pp. 39-48. ISSN 1857-9973 Индексирано во Ebsco	2023
6	Lazarov Darko, Nikolov Misho and Simeonovski Kiril	Macroeconomic and bank-specific determinants of bank loans to private sector: The case of North Macedonia.	Industry Journal, 5 (1). pp. 7-28. ISSN 0350-0373 Индексирано во Ebsco	2023
7	Lazarov Darko, Miteva-Kacarski Emilija and Nikolov Misho	Empirical analysis of Covid-19 crisis effects on the WB6 region.	Journal of Economics, 8 (1). pp. 20-28. ISSN 1857-9973 Индексирано во Ebsco	2023
8	Hadzi-Nikolova Marija, Dimov Gorgi, Mirakovski Dejan, Zendelska Afrodita, Doneva Nikolinka, Zlatkovski Vasko, Maragkaki Angeliki, Papadaki Akrivi, Sabathianakis G., Manios Thrassyvoulos, Poda Katerina, Naskova Ljubica, Misseris Timos, Zapounidis Kostas, Lazarov Darko	Biowaste Management and Circular Economy: Usage of Pay as you Throw System and Autonomous Composting Units in Municipality of Probishtip.	Circular Economy and Sustainability Journal, 2. pp. 1283-1300. ISSN: 2730-5988 Индексирано во Scopus	2022
9	Lazarov Darko and Nikolov Misho	Macroeconomic impacts of the Covid-19 crisis on selected CEE countries.	Journal of Economics. 6. pp. 231-239. ISSN 1857-9973 Индексирано во Ebsco	2021

10	Lazarov Darko	Empirical analysis of export performance and economic growth: the case of Macedonia.	International Journal of Trade and Global Markets, 12 (3/4). pp. 381-393. ISSN 1742-7541 Индексирано во Scopus	2019
11	Lazarov Darko and Petreski Goce	The role of innovations in fostering economic growth: an empirical analysis for selected CEE countries.	International Journal of Business and Globalisation, 22 (4). pp. 716-728. ISSN 1753-3635 Индексирано во Scopus	2019

4. Потврда за познавање на најмалку еден странски јазик. Кандидатот д-р Дарко Лазаров има доставено потврда (уверение) за познавање на англиски јазик.

5. Способност за изведување на високообразовна дејност. Д-р Дарко Лазаров целокупната своја 17-годишна кариера, од моментот на избор во помлад асистент до вонреден професор, ја поминува во рамки на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Во текот на овој период, тој има реализирано плодна високообразовна дејност преку изведување на бројни предавања и вежби, менторства, пишување и објавување на научни и стручни трудови, учебници и учебни помагала, учества на научни конференции и собири, студиски и истражувачки престои, учества во научни проекти, објавување на повеќе стручни колумни итн. Тој е ментор на повеќе од 10 дипломски трудови, а членувал и во бројни комисији за дипломски и магистерски трудови. Во моментот е ментор на 1 докторанд на трет циклус на студии.

Посебни услови за избор:

1. Учество во научно-истражувачки проекти, односно значајни достигнувања во примената на научноистражувачките резултати. Кандидатот д-р Дарко Лазаров учествувал во следните проекти, а кои може подетално да се погледнат на поставените линкови:

- Mirakovski Dejan, **Lazarov Darko**, Srebrenkoska Sara, Zendelska Afrodita, и Krcheva Violeta (2024) *Циркуларна и зелена економија базирана на соработка наука-бизнис*. <https://eprints.ugd.edu.mk/34318/>

- **Lazarov, Darko** (2024) *Стратегијата за геолошки истражувања и одржливо искористување на минералните сировини на Република Северна Македонија, 2025-2045: Економска анализа на секторот рударство во РСМ*. <https://eprints.ugd.edu.mk/34335/>

- **Lazarov Darko** (2024) *A framework for Green Industrial Policies in the Western Balkan: GIP in North Macedonia (country report)*. <https://eprints.ugd.edu.mk/34323/>

- **Lazarov Darko** (2023) *Стратегија за промоција на извоз на Република Северна Македонија 2023-2027*. <https://eprints.ugd.edu.mk/34319/>

- **Lazarov Darko** и **Konatar Aleksandar** (2022) *Export Potential Analysis of the Macedonian economy*. <https://eprints.ugd.edu.mk/31390/>

- Gorgieva-Trajkovska Olivera, Miteva-Kacarski Emilija, Dimitrova Janka, Georgieva Svrtinov Vesna, Gaber Stevan, Gruevski Ilija, Koleva Blagica, Gogova Samonikov Marija, Veselinova Elena, **Lazarov Darko**, Bezovski Zlatko и Mitreva Mila (2021) *Трета меѓународна конференција за бизнис, економија и финансии*

(ICBEF): Економски и социјални импликации од КОВИД-19, предизвици и предлози за надминување. <https://eprints.ugd.edu.mk/28347/>

- **Lazarov Darko**, Arizankovska Jadranka и Jasmina Majstoroska (2021) *Qualitative Analysis of preliminary priority areas in the smart specialization process in the Republic of North Macedonia*. <https://eprints.ugd.edu.mk/29254/>

- **Lazarov Darko** (2020) *Analysis of the effects on the metal processing, electric, machinery and automotive industry from the health-economic crisis caused by the Covid-19 pandemic*. <https://eprints.ugd.edu.mk/27621/>

- Zlatkovski Vasko, Dimov Gorgi, Naskova Ljubica, Mihajlov Marjan, Mirakovski Dejan, Hadzi-Nikolova Marija, Zendelska Afrodita и **Lazarov Darko** (2020) *Utilizing "Pay as you throw systems and autonomous composting units for biowastes management in touristic areas - biowaste"*. <https://eprints.ugd.edu.mk/24332/>

- **Lazarov Darko** (2019) *Економска анализа на Геопарк Лесново: Истражување и подготовка на досие за апликација на Геопарк Лесново за членство во глобалната мрежа на Геопаркови при УНЕСКО*. <https://eprints.ugd.edu.mk/34391/>

2. Придонес во оспособувањето на помлади наставници и соработници. Од моментот на избор во доцент до денес, кандидатот д-р Дарко Лазаров има дадено значаен придонес во оспособување на помлади наставници и соработници преку нивно вклучување во различни научни и стручни активности, проекти, заедничко пишување трудови, давање совети и менторства, рецензирање на трудови, давање препораки и сл.

3. Рецензиран учебник, скрипта и практикум или авторско ЦД. Д-р Дарко Лазаров во последните 5 години има објавено:

- Учебник по Микроекономија за бизнис: Lazarov, Darko (2024) *Микроекономија за бизнис*. Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип. ISBN 978-608-277-035-2; <https://eprints.ugd.edu.mk/33798/>

4. Да има остварено минимум поени кои се однесуваат на целокупната актива на лицето: (НО)=40; (НИ)=45; (САОР)=15 или вкупно 100 поени. Кандидатот д-р Дарко Лазаров во изборниот период 2019-2024 година има остварено вкупно 308 поен од кои 40 од наставно образовна дејност, 183.5 поени од научно-истражувачка дејност и 84.5 поени од стручно-апликативна и организациско-развојна дејност. Во продолжение следи детална оценка на неговата високообразовна дејност (наставно-образовна, научноистражувачка и стручно-апликативна и организациско-развојна дејност).

Наставно-образовна и научноистражувачка дејност

Наставно-образовниот ангажман на д-р Дарко Лазаров се протега уште од 2007 година, кога е избран во **помлад асистент** во областа економска теорија на Економскиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Во 2010 година тој е избрана за **асистент**, а потоа во 2013 година е реизбран во истата научна област. Во тој временски период остварува забележителни научноистражувачки и наставно-образовни активности.

На 1.10.2014 година е избран за **доцент** на Економскиот факултет во наставно-научната област економска теорија. Во временскиот период на избор во звање доцент е ангажиран на прв циклус студии на предметите: Основи на економија, Микроекономија, Макроекономија и Економија на иновации, додека

на втор циклус студии кандидатот бил ангажиран на предметот Напредна економија. Во истиот период, кандидатот е раководител на Катедрата за економија и член на комисија за изработка на елаборати за прв, втор и трет циклус студии на Економски факултет.

Неговата наставно-образовна дејност продолжува и понатаму, кога во 2019 година е избран за **вонреден професор** во областа на економска теорија, при Катедрата за економија. Како вонреден професор е ангажиран во наставно-образовниот процес на неколку предметни дисциплини кои се слушаат на програмите од прв циклус студии, како што се: Основи на економија, Микроекономија, Макроекономија и Економија на иновации. Истовремено, на прв циклус студии е ангажиран на универзитетскиот предмет Бизнис економија. На втор циклус и на трет циклус на студии го покрива предметот Напредна економија.

Во времето на академскиот ангажман како *вонреден професор*, кандидатот има остварено успешна наставно-образовна и научно-истражувачка дејност изразена преку:

- редовно одржување на предавања и вежби;
- редовно одржување на консултации и менторства;
- објавени бројни научни и стручни трудови,
- објавен учебник, книги и наставни помагала;
- учество во комисија за организирање на натпревар за студенти;
- учества на меѓународни научни конференции;
- менторства на дипломски трудови;
- менторство на трет циклус на студии;
- учество во научни проекти и сл.

Во прилог на документацијата за избор, а согласно со Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни и наставни звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, кандидатот д-р Дарко Лазаров ги достави во прилог следните трудови:

Објавени научни и стручни трудови

Рецензирани научни трудови објавени во референтни научни публикации во последните 5 години

1. **Lazarov Darko (2024)** *The Role of Manufacturing Sector to Economic Growth in North Macedonia*. *Ekonomika Journal*, 70 (1). pp. 1-15. ISSN 0350-137X. <https://eprints.ugd.edu.mk/34087/>
2. **Lazarov Darko и Petreski, Goce (2023)** *Export Complexity and Economic Growth: Empirical Analysis for Selected CEE Countries*. *Croatian Economic Survey Journal*, 25 (2). pp. 41-65. ISSN 1846-3878. <https://eprints.ugd.edu.mk/33163/>
3. **Lazarov Darko и Miteva-Kacarski, Emilija (2023)** *Intraregional trade perspective and untapped trade potentials of the Western Balkan region*. *Economic Horizons Journal*, 25 (3). pp. 243-259. ISSN 2217-9232 <https://eprints.ugd.edu.mk/33164/>
4. **Lazarov Darko и Simeonovski, Kiril (2023)** *Macroeconomic Stability and Economic Growth: An Empirical Estimation for North Macedonia*. *Economic Studies Journal*, 32 (8). pp. 78-94. ISSN 0205-3292. <https://eprints.ugd.edu.mk/33013/>
5. **Lazarov Darko и Nikolov, Misho and Simenovski, Kiril (2023)** *Empirical analysis of financial intermediation and economic growth: The case of Macedonian*

economy. Journal of Economics, 8 (2). pp. 39-48. ISSN 1857-9973. <https://eprints.ugd.edu.mk/33015/>

6. **Lazarov Darko и Nikolov, Misho and Simeonovski, Kiril (2023)** *Macroeconomic and bank-specific determinants of bank loans to private sector: The case of North Macedonia. Industry Journal*, Vol. 5 (1). pp. 7-28. ISSN 0350-0373. <https://eprints.ugd.edu.mk/33014/>

7. **Lazarov Darko и Miteva-Kacarski, Emilija and Nikolov, Misho (2023)** *Empirical analysis of Covid-19 crisis effects on the WB6 region. Journal of Economics*, 8 (1). pp. 20-28. ISSN 1857-9973. <https://eprints.ugd.edu.mk/32026/>

8. Hadzi-Nikolova, Marija and Dimov, Gorgi and Mirakovski, Dejan and Zendelska, Afrodita and Doneva, Nikolinka and Zlatkovski, Vasko and Maragkaki, Angeliki and Papadaki, Akrivi and Sabathianakis, G. and Manios, Thrassyvoulos and Poda, Katerina and Naskova, Ljubica and Misseris, Timos and Zapounidis, Kostas and **Lazarov Darko (2022)** *Biowaste Management and Circular Economy: Usage of Pay as you Throw System and Autonomous Composting Units in Municipality of Probishtip. Circular Economy and Sustainability Journal*, 2. pp. 1283-1300. ISSN 2730-59882. <https://eprints.ugd.edu.mk/30704/>

9. **Lazarov Darko и Nikolov, Misho (2021)** *Macroeconomic impacts of the Covid-19 crisis on selected CEE countries. Journal of Economics*, 6. pp. 231-239. ISSN 1857-9973. <https://eprints.ugd.edu.mk/29250/>

10. **Lazarov Darko и Petreski, Goce (2019)** *The role of innovations in fostering economic growth: an empirical analysis for selected CEE countries. International Journal of Business and Globalisation*, 22 (4). pp. 716-728. ISSN 1753-3635. <https://eprints.ugd.edu.mk/23532/>

11. **Lazarov Darko (2019)** *Empirical analysis of export performance and economic growth: the case of Macedonia. International Journal of Trade and Global Markets*, 12 (3/4). pp. 381-393. ISSN 1742-7541. <https://eprints.ugd.edu.mk/23531/>

Трудови со оригинални научни резултати, објавени во зборник од трудови на научен собир

12. **Lazarov Darko и Slaveski Trajko (2019)** *Economic performance of north Macedonian economy and the EU integration challenges. EU post 2020 – New Europe in a new world. ISSN 978-954-07-4751-4* <https://eprints.ugd.edu.mk/23530/>

Учество на научни и стручни собир со реферат

13. **Lazarov Darko и Miteva-Kacarski, Emilija (2023)** *Bilateral Trade Performance and Untapped Trade Potentials between North Macedonia and Croatia. International Scientific Conference on IT, Tourism, Economics, Management, and Agriculture (ITEMA 2023), Varazhdin, Croatia* <https://eprints.ugd.edu.mk/33181/>

14. **Lazarov Darko (2023)** *Export, export diversification and export composition of Western Balkan countries: future perspectives and policy recommendations. XIV Skup privrednika i naučnika, SPIN '23 Digitalni i zeleni razvoj privrede, Belgrade, Serbia.* <https://eprints.ugd.edu.mk/33182/>

15. **Lazarov Darko (2023)** *Innovation Capacity and Economic Growth: Empirical Estimation for CEE countries. International Conference on Sustainability in Technological, Environmental, Law, Management, Social and Economic Matters (ICOSTELM 2023), Lampung – Indonesia* <https://eprints.ugd.edu.mk/33180/>

16. **Lazarov Darko (2023)** *Whether EU integration could improve the export performance and speed up the growth process of the Macedonian economy? Научна*

конференција Забрзување на процесот на пристапување на Северна Македонија во ЕУ: клучни предизвици и приоритети, МАНУ, Скопје. <https://eprints.ugd.edu.mk/33184/>

17. **Lazarov Darko** и Nikolov, Misho (2021) *Macroeconomic overview of the COVID – 19 impact on the macroeconomic developments with comparative analysis of the Eastern European countries*. Third International Conference on Business, Economy and Finance (ICBEF): “Economic and Social Implications of Covid-19, Challenges and Proposals for overcoming” <https://eprints.ugd.edu.mk/29249/>

18. Hadzi-Nikolova Marija, Dimov, Gorgi, Mirakovski Dejan, Zendelska Afrodita, Doneva Nikolinka, Zlatkovski Vasko, Maragkaki Angeliki, Papadaki Akrivi, Sabathianakis, G., Manios Thrassyvoulos, Poda Katerina, Naskova Ljubica, Misseris Timos, Zapounidis, Kostas и **Lazarov Darko** (2021) *Introducing Pay as You Throw System and Autonomous Composting Units for Biowaste Management in Municipality of Probistip*. Retaste: rethink food waste 2021, 6-8 May 2021, Athens, Greece. <https://eprints.ugd.edu.mk/28403/>

19. **Lazarov Darko** (2024) *The Study for mapping regional trade and investment potential in the Manufacturing*. PIT Adria Regional Summit <https://eprints.ugd.edu.mk/34191/>

20. **Lazarov Darko** (2024) *Green Industrial Policy in North Macedonia. Green Industrial Policy Framework in the Western Balkans*, GAP Institute – Kosovo, Tirana, Albania. <https://eprints.ugd.edu.mk/33797/>

21. **Lazarov Darko** (2023) *Export Performance and Intra-Regional Trade Potentials of WB6 Region*. WB6 Regional conference: How to increase the cooperation among countries in WB6 region - Challenges and Perspectives, Skopje, North Macedonia <https://eprints.ugd.edu.mk/33183/>

22. **Lazarov Darko** и Miteva-Kacarski, Emilija (2021) *Користење на дигитални алатки за глобален успех на младите претприемачи*. Global Entrepreneurship Week 2021, Macedonia <https://eprints.ugd.edu.mk/29252/>

23. **Lazarov, Darko** (2020) *Economic analysis of the investment in biowaste management system in Municipality of Probishtip*. Final info-session of the Biowaste project, 23 Nov 2020, Online - Municipality of Katerini Greece. <https://eprints.ugd.edu.mk/27625/>

24. **Lazarov, Darko** (2020) *Анализа на извозните перформанси на македонската економија и мапирање на стратешките извозни сектори*. Западен Балкан на глобалните пазари: Нови можности за трговска размена и инвестиции, 18 Feb 2020, Стопанска Комора на Македонија <https://eprints.ugd.edu.mk/24034/>

25. Lazarov, Darko (2019) The impact of regional and national security on FDI and Economic Growth in Macedonia. In: Regional and Global Dimensions of Security (Challenges and policies) <https://eprints.ugd.edu.mk/29793/>

Објавени книги, монографии и учебници

26. **Lazarov, Darko** (2024) *Микроекономија за бизнис*. Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип. ISBN 978-608-277-035-2 <https://eprints.ugd.edu.mk/33798/>

27. Azeski, Branko и **Lazarov Darko** (2024) *Нов договор за економски развој*. Economic Chamber of North Macedonia. ISBN 978-608-4975-04-5 <https://eprints.ugd.edu.mk/34088/>

28. Azeski, Branko и **Lazarov Darko** (2024) *Стратешки документи на Комората*. Economic Chamber of North Macedonia. ISBN 978-608-4975-03-8 <https://eprints.ugd.edu.mk/34090/>

29. Radovanovic Nikola, **Lazarov Darko**, Arizankovska Jadranka, Majstoroska Jasmina и Domen Bole (2022) Qualitative analysis of economic, innovation and scientific potential in North Macedonia. Smart Specialisation in North Macedonia. ISSN 1831-9424 <https://eprints.ugd.edu.mk/30242/>

Докторска дисертација и магистерски труд

30. **Lazarov Darko** (2014) Анализа на детерминантите на динамиката на македонската економија во контекст на институционалната економија и новата теорија на раст, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје. <https://eprints.ugd.edu.mk/10230/>

31. **Lazarov Darko (2009)** Сиромаштија, нееднаквост и квалитет на живот во Република Македонија. Магистерски труд, Економски институт, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје. <https://eprints.ugd.edu.mk/10195/>

Учество во научни проекти

32. Mirakovski Dejan, **Lazarov Darko**, Srebrenkoska Sara, Zendelska Afrodita, и Krcheva Violeta (2024) Циркуларна и зелена економија базирана на соработка наука-бизнис, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип и Стопанска комора на Северна Македонија. <https://eprints.ugd.edu.mk/34318/>

33. **Lazarov, Darko** (2024) Стратегијата за геолошки истражувања и одржливо искористување на минералните сировини на Република Северна Македонија, 2025-2045: Економска анализа на секторот рударство во РСМ, МАНУ. <https://eprints.ugd.edu.mk/34335/>

34. **Lazarov Darko** (2024) A framework for Green Industrial Policies in the Western Balkan: GIP in North Macedonia (country report)., GAP Institute - Kosovo <https://eprints.ugd.edu.mk/34323/>

35. **Lazarov Darko** (2023) Стратегија за промоција на извоз на Република Северна Македонија 2023-2027. Министерство за економија на РСМ <https://eprints.ugd.edu.mk/34319/>

36. **Lazarov Darko** и Konatar Aleksandar (2022) Export Potential Analysis of the Macedonian economy. Economic Chamber of North Macedonia (ECNM) <https://eprints.ugd.edu.mk/31390/>

37. Gorgieva-Trajkovska Olivera, Miteva-Kacarski Emilija, Dimitrova Janka, Georgieva Svrтинov Vesna, Gaber Stevan, Gruevski Ilija, Koleva Blagica, Gogova Samonikov Marija, Veselinova Elena, **Lazarov Darko**, Bezovski Zlatko и Mitreva Mila (2021) Трета меѓународна конференција за бизнис, економија и финансии (ICBEF): Економски и социјални импликации од КОВИД-19, предизвици и предлози за надминување. <https://eprints.ugd.edu.mk/28347/>

38. **Lazarov Darko**, Arizankovska Jadranka и Jasmina Majstoroska (2021) Qualitative Analysis of preliminary priority areas in the smart specialization process in the Republic of North Macedonia. Joint Research Center (JRC) - EU. <https://eprints.ugd.edu.mk/29254/>

39. **Lazarov Darko** (2020) Analysis of the effects on the metal processing, electric, machinery and automotive industry from the health-economic crisis caused by the Covid-19 pandemic. EPI Centar International. <https://eprints.ugd.edu.mk/27621/>

40. Zlatkovski Vasko, Dimov Gorgi, Naskova Ljubica, Mihajlov Marjan, Mirakovski Dejan, Hadzi-Nikolova Marija, Zendelska Afrodita и **Lazarov Darko** (2020) Utilizing “Pay as you throw systems and autonomous composting units for biowastes management in touristic areas - biowaste”. Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип. <https://eprints.ugd.edu.mk/24332/>

41. Lazarov Darko (2019) Економска анализа на Геопарк Лесново: Истражување и подготовка на досие за апликација на Геопарк Лесново за членство во глобалната мрежа на Геопаркови при УНЕСКО. Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип. <https://eprints.ugd.edu.mk/34391/>

Кратка евалуација на еден дел од трудовите, а другите се достапни на e-репозиториумот на веб-страницата на Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип: <https://eprints.ugd.edu.mk/view/creators/Lazarov=3ADarko=3A=3A.html>

Евалуација на учебникот под р.б. 25: Lazarov Darko (2024) Микроекономија за бизнис. Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип. ISBN 978-608-277-035-2.

Основната цел на учебникот Микроекономија за бизнис е да ги претстави и детално елаборира основните принципи на бизнис економијата; специфичностите на пазарот во насока на ефикасно носење на бизнис одлуки и корпоративни стратегии со цел најдобро пазарно позиционирање; основните концепти на теоријата на фирми, и начините на водење бизнис во различни пазарни услови и проблемите со кои се соочуваат менаџерите во водењето на бизнисот; специфичностите на производството и производните процеси од една страна, и трошоците кои произлегуваат од тие процеси со цел оптимизација на производството и минимизирање на трошоците во насока на максимизирање на профитот како базична цел на секоја компанија, како и односите помеѓу државата и бизнисот во делот на бизнис регулација и надминување на пазарните неуспеси преку различни механизми и инструменти на државата и државните институции.

Учебникот ги третира прашањата на екстерналиите (позитивни и негативни), како и начинот на стимулирање на позитивните екстерналии и намалување на негативното влијание на негативните екстерналии, јавните добра и специфичните појави поврзани со јавните добра, асиметричните информации и јавните политики за намалување на асиметричните информации, како и монополите и јавните политики за елиминирање на евентуално негативното влијание на монополите на пазарот.

За таа цел, во рамките на учебникот се користени математички техники (формули и равенки), графички презентации и табеларни прикази кои се основа за разбирање на презентираниите теории и модели во еден формат кој има апликативна и практична димензија за студентите. Дел од визуелните презентации во форма на слики се преземени од интернет, при што, истите не се предмет на авторски права. Истите се користат во учебникот со цел илустрирање, визуализирање и објаснување на соодветните делови и теми за наставни цели.

Дополнително, користени се многу студии на случај и практични примери од реалниот бизнис со цел да им се доловат на студентите базичните микроекономски концепти преку една практична рамка. Имено, главната идеја на учебникот е да им понуди знаење на студентите кое ќе биде корисно и практично применливо во реални економски и бизнис ситуации. Еден дел од студиите на случај, примери и практичните проблеми се преземени од веќе постоечки меѓународни учебници, книги и прирачници, при што дел од нив се приспособени за потребите на овој учебник со цел да бидат компактни со нашата средина и околности.

Другиот дел од практичните примери кои се користат во учебникот се креирани од авторот врз база на оригинални или креирани податоци од бизнис секторот кои не секогаш соодветствуваат со реалните податоци. Сепак, истите служат како корисна илустрација на реалноста и рамка за стекнување на практично знаење.

Евалуација на трудот под р.б. 1: Lazarov Darko (2024) The Role of Manufacturing Sector to Economic Growth in North Macedonia. *Ekonomika Journal*, 70 (1). pp. 1-15. ISSN 0350-137X.

Главна цел на трудот е анализа на перформансите на преработувачката индустрија како потенцијален мотор за растот на македонската економија. Емпириската анализа и истражување е базирано на примена на компаративна и секторска анализа на изворите на растот со цел квантификација на придонесот на преработувачката индустрија во растот на БДП во периодот 2002-2022.

Резултатите од емпириската анализа укажуваат дека постои тренд на зголемување на релативното учество на преработувачката индустрија во БДП од 8.4% во 2002 на 13.1% во 2022 година. Овој позитивен тренд на зголемување на учеството на преработувачката индустрија во БДП се случува после иницијалниот период на деиндустријализација во периодот на транзиција на земјата.

Дополнително, резултатите од истражувањето покажуваат позитивен импакт на преработувачката индустрија во економскиот раст на земјата во анализираниот период. Земјата помина низ еден процес на структурна трансформација преку пренасочување на секторот текстил и облека кон автомобилска и машинска индустрија кои се карактеризираат како сектори со повисоко ниво на продуктивност мерена преку бруто додадена вредност по работник.

Сепак, овие трендови се уште се недоволни за позначителен економски прогрес. Поради тоа, трудот предлага до креаторите на економски политики еден нов пристап базиран на индустриска политика насочена кон модерна реиндустријализација преку динамизирање на процесот на структурни промени и поддршка на продуктивни инвестиции и трансфер на технологии. Овој процес е најдобра алтернатива за остварување на одржлив економски раст на земјата и начин за забрзување на процесот на конвергенција на земјата кон нивото на БДП по глава на жител на земјите од ЕУ.

Евалуација на трудот под р.б. 2: Lazarov Darko и Petreski Goce (2023) Export Complexity and Economic Growth: Empirical Analysis for Selected CEE Countries. *Croatian Economic Survey Journal*, 25 (2). pp. 41-65. ISSN 1846-3878.

Целта на трудот е тестирање на хипотезата дека извозната софистицираност (комплексност) наместо вредноста на извозот има поголемо влијание врз економскиот раст. Трудот применува динамичен панел модел (систем ГММ) на група на 22 земји од ЦИЕ во периодот 2009-2019. Добиените резултати од истражувањето сугерираат дека извозот се уште има значајна улога во детерминирање на растот, но извозната софистицираност и комплексност имаат доминантна улога за стимулирање на економскиот раст во анализираните земји. Позитивното влијание на извозната комплексност врз економскиот раст е подеднакво важна независно дали станува збор за ЕУ членки или не ЕУ членки кои се дел од регионот на Централна и Источна Европа (ЦИЕ). Дополнително, резултатите од истражувањето покажуваат дека СДИ приливите имаат позитивно директно и индиректно влијание врз економскиот раст.

Евалуација на трудот под р.б. 3: Lazarov Darko и Miteva-Kacarski Emilija (2023) Intraregional trade perspective and untapped trade potentials of the Western Balkan region. *Economic Horizons Journal*, 25 (3). pp. 243-259. ISSN 2217-9232.

Основна цел на трудот е анализа на интрарегионалната трговија на земјите од Западен Балкан во период 2018-2022 и идентификување на идните регионални трговски потенцијали за периодот 2023-2027 година. Методологијата за остварување на дефинираната цел е базирана на анализа на изворите на растот на трговијата на ниво на поединечна земја и производ, додека идентификувањето на неискористените интрарегионални трговски можности е базирано на методологија развиена од страна на Центарот за меѓународна трговија, што подразбира примена на индикатор за извозен потенцијал на ниво на поединечен производ.

Резултатите од истражувањето покажуваат дека интрарегионалната трговија во Западен Балкан има позитивен тренд во анализираниот период. Сепак, трговската размена помеѓу земјите во регионот е се уште силно концентрирана и базирана на мал број на производи кои се предмет на меѓусебно тргување. Во секој случај, истражувањето открива значителни неискористени можности за меѓусебна трговска соработка помеѓу земјите од Западен Балкан во иднина и оттука мотивацијата на креаторите на економски политики треба да биде во насока на стимулирање на компаниите преку создавање на подобри економски и трговски услови со цел интензивирање на трговската и економска соработка која ќе значи и забрзување на економскиот развој на регионот.

Евалуација на трудот под р.б. 4: Lazarov Darko и Simeonovski Kiril (2023) *Macroeconomic Stability and Economic Growth: An Empirical Estimation for North Macedonia. Economic Studies Journal, 32 (8). pp. 78-94. ISSN 0205-3292.*

Основната цел на трудот е анализа на ефектите од макроекономската стабилност врз економскиот раст во Република Северна Македонија во периодот од К1 2007 година до К4 2022 година преку примена на АРДЛ економетриски модел базиран на квартални податоци.

Во рамки на истражувањето концептот на макроекономската стабилност е поделен во неколку индикатори: аутпит стабилност, ценовна стабилност, фискална стабилност и финансиска стабилност. Овие индикатори се базирани на неколку адекватни апроксимативни варијабли за секој индикатор посебно. Дополнително, во моделот се вклучени неколку контролни индикатори како фактори на растот.

Резултатите од емпириското истражување во рамки на трудот покажуваат дека повисоката волатилност на БДП има негативен ефект врз економскиот раст на прво ниво, но послаба позитивна врска на ниво на едно временско заостанување; ценовната и фискалната волатилност немаат позначителен ефект врз растот на БДП; и финансиската волатилност мерена преку стапката на адекватност на капиталот има негативно влијание врз економскиот раст.

Евалуација на трудот под р.б. 5: Lazarov Darko, Nikolov Misho и Simenovski Kiril (2023) *Empirical analysis of financial intermediation and economic growth: The case of Macedonian economy. Journal of Economics, 8 (2). pp. 39-48. ISSN 1857-9973.*

Главна цел на трудот е анализа на врската помеѓу финансискиот сектор и економскиот раст во Република Северна Македонија. Македонската економија се соочува со релативно бавна динамика на економски раст во еден подолг временски период, при што, трудот укажува дека причините за тоа се прилично комплексни и мултидимензионални. Оттука, една од задачите на овој труд е да испита какво е влијанието на финансискиот сектор како еден од најважните фактори на економскиот раст. Најпрво, трудот дава теоретска рамка за анализа на

врската помеѓу финансискиот сектор и економскиот раст, додека во вториот дел на трудот е спроведена емпирска анализа за квантифицирање на таа врска помеѓу финансискиот сектор и економскиот раст преку примена на модел на временска серија. Финансискиот сектор е претставен преку банкарските активности за позајмување, додека економскиот раст е мерен преку стапката на раст на реалниот БДП. Резултатите од анализата ја потврдуваат хипотезата за важноста на финансискиот сектор врз економскиот раст во случајот на македонската економија. Главниот механизам на влијание на банкарскиот сектор се огледа преку ефектот на стимулирање на инвестициите.

Евалуација на трудот под р.б. 6: Lazarov Darko, Nikolov Misho и Simeonovski Kiril (2023) *Macroeconomic and bank-specific determinants of bank loans to private sector: The case of North Macedonia*. *Industry Journal*, Vol. 5 (1), pp. 7-28. ISSN 0350-0373.

Основната цел на трудот е идентификување на влијанието на макроекономските и банкарски специфични детерминантни врз банкарските кредити кон приватниот сектор во Република Северна Македонија во периодот К4 2007 до К3 2019 година. Теоријата на економски раст и емпириските студии укажуваат дека банкарските кредити кон приватниот сектор се важен фактор за економскиот раст, особено во земјите каде што банкарскиот сектор има доминантна улога во финансискиот систем. Тргувајќи од сознанието за важноста на банкарскиот сектор врз економскиот раст, овој труд се обидува преку примена на регресиона анализа со примена на АРДЛ модел базиран на квартални податоци во анализираниот период да го проучи влијанието на одредени детерминанти врз нивото на банкарски кредити кон приватниот сектор како индикатор што го мери нивото на развиеност на финансискиот сектор.

Резултатите од истражувањето покажуваат дека банкарските депозити и банкарската ефикасност имаат најзначајно влијание врз банкарската интермедијација мерена преку банкарските кредити кон приватниот сектор, додека нефункционалните кредити имаат негативно влијание врз банкарските кредити кон приватниот сектор.

Евалуација на трудот под р.б. 7: Lazarov Darko, Miteva-Kacarski Emilija и Nikolov Misho (2023) *Empirical analysis of Covid-19 crisis effects on the WB6 region*. *Journal of Economics*, 8 (1), pp. 20-28. ISSN 1857-9973.

Целта на трудот е да го испита влијанието на Ковид-19 кризата врз економските перформанси на земјите од регионот на Западен Балкан, како и предизвиците со кои се соочува регионот во периодот на енергетската криза. За остварување на поставените цели, применета е компаративна анализа на клучните економски индикатори на ниво на поединечна земја во периодот пред кризата (2015-2019) и после кризата (2020-2021). Резултатите од анализата покажуваат дека земјите од Западен Балкан бележат позитивни економски трендови во периодот пред Ковид-19 кризата, остварувајќи среднорочен раст од 4% во просек. Истовремено, трудот идентификува позитивни трендови и во областа на инвестициите, а особено во делот на трговијата. Имено, трудот илустрира дека регионот на Западен Балкан забележал раст на извозот на стоки од 10% во периодот 2015-2019 година, додека растот на извозот на услуги во истиот период изнесувал 12.2% со значителен позитивен нето ефект. Од друга страна, инвестициите во регионот на Западен Балкан забележале значителен просечен годишен раст од 11.2% во периодот пред кризата. Овие

трендови драстично се нарушени како резултат на Ковид-19 кризата која има сериозно влијание врз падот на економската активност на целиот регион. Тоа е илустрирано преку анализата која покажува дека стапката на раст на регионот во 2020 година била -3.1%. Трансмисионите канали на кризата во најголем дел се идентификувани преку трговијата, инвестициите (особено СДИ), како и преку финалната потрошувачка. На крај, трудот заклучува дека негативните ефекти од Ковид-19 кризата врз регионот на Западен Балкан биле помали споредено со оние кои првично се очекувале. Поважно, регионот на Западен Балкан забележал побрзо економско закрепнување по кризата споредено со земјите од ЕУ.

Евалуација на трудот под р.б. 8: Hadzi-Nikolova Marija, Dimov Gorgi, Mirakovski Dejan, Zendelska Afrodita, Doneva Nikolinka, Zlatkovski Vasko, Maragkaki Angeliki, Papadaki Akrivi, Sabathianakis G., Manios Thrassyvoulos, Poda Katerina, Naskova Ljubica, Misseris, Timos, Zapounidis Kostas и **Lazarov Darko (2022)** *Biowaste Management and Circular Economy: Usage of Pay as you Throw System and Autonomous Composting Units in Municipality of Probishtip*. *Circular Economy and Sustainability Journal*, 2. pp. 1283-1300. ISSN 2730-59882.

Системот на управување со цврстиот отпад на ниво на општина е се уште значаен предизвик за заштита на животната средина за сите земји од Балканот и медитеранските земји, особено земајќи ја предвид релевантната ЕУ легислатива. Ова особено што управувањето со отпад во Република Северна Македонија не содејствува со националната и меѓународната легислатива. Постоечкиот систем е неефикасен во собирање, управување, контрола и третирање на отпадот, и практикувањето на истиот не е во согласност со законските прописи. Во насока на очекуваните промени во менаџмент системот на управување на цврстиот отпад во регионот на Источна и Југоисточна Македонија со цел да се зголеми свесноста на локалното население и локалните компании за селекција на органскиот отпад е спроведен меѓународен проект во кои учествувале повеќе партнери (универзитети, невладини организации и општини) од Република Северна Македонија, Република Грција и Кипар. Целта на проектот е воведување на иновативни технологии за селекција и рециклирање на органски отпад и истите се применети и пилотирани во неколку општини од инволвираните земји.

Целта на трудот е да ги презентира добиените резултати од проектот за трансфер и примена на иновативните технологии за менаџмент со органски отпад „Плаќаш колку што создаваш отпад“ и автономниот систем за компостирање на органски отпад со цел добивање на органско ѓубриво во Општина Пробиштип, со што се илустрира еден иновативен пример за примена на циркуларна економија во Република Северна Македонија.

Евалуација на трудот под р.б. 9: Lazarov Darko и Nikolov Misho (2021) *Macroeconomic impacts of the Covid-19 crisis on selected CEE countries*. *Journal of Economics*, 6. pp. 231-239. ISSN 1857-9973.

Пандемијата предизвикана од Ковид-19 вирусот целосно го наруши финансискиот, економскиот и социјалниот глобален систем. Ковид-19 пандемијата ја прекина динамиката на глобален раст затворајќи ги границите за тргување, принудувајќи многу бизниси привремено да затворат поради околностите на целосни социјални рестрикции. Сето тоа предизвика пад на берзите низ светот, пад на економската активности и драстично намалување на даночните приходи на државите. Поради тоа владите низ целиот свет беа принудени да ги ресетираат своите фискални и монетарни политики и системи со

цел да се приспособат на новите неочекувани услови. Сите овие феномени беа еден тип на експеримент за економистите кои детално ги анализираа состојбите и ефектите од економската криза примарно предизвикана од здравствената криза.

Во таа насока, овој труд прави еден сеопфатен преглед на макроекономскиот амбиент во периодот на Ковид-19 кризата во земјите од Југоисточна Европа (ЈИЕ) преку компаративна анализа на клучните макроекономски индикатори. Анализата јасно покажува дека земјите од регионот на ЈИЕ имаа сериозни последици од Ковид-19 кризата врз нивните развојни траектории, при што резултатите од компаративната анализа покажуваат дека дел од овие земји беа можеби најпогодени од поширокиот ЕУ регион и овие последици се значително посилни дури и од финансиската криза од 2007-2009 година. Ова особено за земјите кои се базираат на секторот туризам и трговија на големо и мало вклучувајќи го угостителскиот сектор, при што посебно беа погодени малите и средни компании од најпогодените сектори.

Евалуација на трудот под р.б. 10: Lazarov Darko и Petreski Gocе (2019) The role of innovations in fostering economic growth: an empirical analysis for selected CEE countries. International Journal of Business and Globalisation, 22 (4). pp. 716-728. ISSN 1753-3635.

Главната цел на трудот е анализа дали иновациите се главна движечка сила и мотор за економскиот раст во селектирани земји од Централна и Источна Европа (ЦИЕ). За да се оствари оваа цел, во трудот е користена динамична панел регресиона анализа (систем ГММ) за период 2002-2014 година. Иновациските перформанси се изведени од неколку индикатори (потрошувачка за истражување и развој, број на патенти, број на објавени научни публикации и ројалти плаќања) со користење на принципал компонент фактор анализа.

Резултатите сугерираат дека иновациските перформанси се позитивно и статистички значајно поврзани со економскиот раст што укажува дека земјите што успеале да изградат поефикасен иновациски систем истовремено се земји со повисоко ниво на економска развиеност. Уште повеќе, трудот открива повисока магнитуда на влијание на иновациските перформанси врз економскиот раст во новите ЕУ земји-членки, споредено со помалку развиените земји кои не се ЕУ членки. Ова укажува дека иновациите стануваат многу поважни за растот на економиите во понапредните фази од нивниот економски развој.

Евалуација на трудот под р.б. 11: Lazarov Darko (2019) Empirical analysis of export performance and economic growth: the case of Macedonia. International Journal of Trade and Global Markets, 12 (3/4). pp. 381-393. ISSN 1742-7541.

Главната цел на трудот е да се анализира извозната структура на македонската економија на ниво на поединечен производ и влијанието на извозната структура врз економскиот раст на земјата. Резултатите покажуваат дека македонскиот извоз забележа значителен тренд на раст во изминатите две декади, но извозната структура е се уште висококонцентрирана (топ 10 извозни производи имаат половина од вкупниот извоз), при што, извозната структура е составена од производи со релативно ниско ниво на софистицираност (текстил и облека, базични метали, земјоделски производи и сл.) Дополнително, резултатите базирани на модел на векторска авторегресија (VAR) и Гранџер тест за каузалност демонстрираат позитивна и статистички сигнификантна каузална врска помеѓу извозната софистицираност и економскиот раст во периодот 1995-2017. Оттука, креаторите на политики треба да дизајнираат политики кои ќе го иницираат

процесот на извозна диверзификација и структурна трансформација преку пренасочување од производи со помала додадена вредност кон производи со повисока комплексност со цел да се забрза динамиката на економскиот раст во иднина.

Завршна евалуација на наставно-педагошката и научноистражувачката дејност

Во рамките на научноистражувачката дејност и наставно-педагошката дејност, Рецензентската комисија констатира дека д-р Дарко Лазаров е посветен професор и истражувач од областа на економијата, извршувајќи ги своите наставно-образовни и научноистражувачки активности целосно професионално и стручно. Неговиот опус во научната и образовната литература е исклучително продуктивна, со авторско портфолио кое се состои од повеќе од 30 трудови објавени во референтни меѓународни научни публикации; повеќе од 15 објавени учебници, книги, делови во книги, монографии, скрипти, практикуми и други наставни помагала; повеќе од 35 учества и презентации на меѓународни, регионални и домашни научни конференции и собири; повеќе трудови објавени во стручни и годишни зборници и сл.

Д-р Дарко Лазаров учествувал и во проекти од научноистражувачки и стручно-апликативен карактер, од кои дел се реализирани во рамките на Фондот за научноистражувачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, а дел се поддржани од надворешни извори како што се: Европска Унија, Развојна агенција на Швајцарија, УСАИД, ФИТР, Министерство за економија, Стопанска комора на Северна Македонија, МАНУ и други домашни и меѓународни институции.

И во наставно-педагошкиот дел д-р Дарко Лазаров, исто така има богато професионално искуство. За време на неговата кариера во високото образование од помлад асистент до вонреден професор покривал бројни предмети на Економски факултет, Правен факултет и Факултетот за информатика при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Тој бил ангажиран на повеќе предмети од Катедрата за економија како што се: Основи на економија, Микроекономија, Макроекономија и Економија на иновации. Истовремено, тој е ангажиран на универзитетскиот предмет Бизнис економија на прв циклус на студии, како и на предметот Напредна економија на втор и трет циклус на студии на Економски факултет – Штип.

Во извршувањето на неговата професија, односно наставно-образовната дејност, д-р Дарко Лазаров е исклучително посветен професор и наставник, секогаш достапен за студентите и отворен за соработка со своите колеги и професори, а во пренесување на своето знаење применува класични и модерни методи на настава.

Стручно-апликативна и организациско-развојна дејност

Кандидатот д-р Дарко Лазаров има партиципирано во бројни стручно-апликативни и организациско-развојни активности од кои може да се согледа неговиот интерес за професионален развој и проширување на академското, но и стручното искуство. Во овој опсег се вклучуваат и организациските активности за унапредување и развој на институцијата во која делува. Некои од тие активности се набројани во продолжение:

- член на Наставно-научен совет на Економски факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип;
- член на Наставно-научен совет на трет циклус студии на Кампус 4 при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип;

- член на Факултетска изборна комисија за избор на ректор;
- член на Организацискиот одбор на проектот - Трета меѓународна конференција за бизнис, економија и финансии: „Економски и социјални импликации од КОВИД 19, предизвици и предлози за надминување“;
- учество во изработка на елаборати за прв, втор и трет циклус на студии;
- иницијатор за формирање на Лабораторија за квантитативни истражувања во економски и организациски науки на Економски факултет;
- координатор на работниот тим за организирање на Отворен и кариерен ден на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип во 2024 година;
- координатор на работниот тим на Одделението за циркуларна и зелена економија во рамки на Центарот за трансфер на технологии при Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип;
- член на Организацискиот одбор за организирање на четвртата Меѓународна научна конференција на Економски факултет во Штип;
- координатор на универзитетската активност „Студентите учат од бизнисот“ на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.

Истовремено, кандидатот организирал повеќе работилници, стручни дебати, гостувања на експерти, како што се претставници на Светска банка, претставници на НБРСМ, универзитетски професори од странски факултети, претставници на бизнис секторот, при што значително придонел во промоција и развој на Економски факултет – Штип и на Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Во согласност со Законот за високо образование и Правилникот за единствените критериуми за избор во наставни, наставно-научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, како и по деталното разгледување на комплетно доставената документација пропишана во Конкурсот, Рецензентската комисија констатира дека кандидатот вон. проф. д-р Дарко Лазаров ги исполнува сите услови за избор во наставно-научното звање редовен професор.

Врз основа на наставно-образовната, научноистражувачка, стручно апликативната и севкупната активност во периодот од избор во вонреден професор до денес, Комисијата го верификува научниот и стручен развој на кандидатот вон. проф. д-р Дарко Лазаров преку остварени вкупно 308 поени од кои 40 поени во наставно-образовна дејност, 183.5 поени во научноистражувачка дејност и 84.5 поени во стручно-апликативна и организациско-развојна дејност.

Според изнесеното, Комисијата има особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Економски факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, вон. проф. д-р Дарко Лазаров да биде избран во **звањето редовен професор во научната област економија** и Предлог-одлуката да ја достави до Универзитетскиот сенат за кандидатот да биде избран во наставно-научното звање редовен професор за претходно назначената област на Економски факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Трајко Славески, редовен професор, претседател, с.р.

Д-р Предраг Трпески, редовен професор, член, с.р.

Д-р Сашо Косев, редовен професор, член, с.р.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ

Р. бр.	Наставно-образовна дејност	Поени				Вкупно
		Во земјава		Во странство		
		број	поени	број	поени	
4.	Избор во звање вонреден професор	1	40			40
ВКУПНО						40
Р. бр.	Научноистражувачка дејност и стручно-уметнички активности	Поени				Вкупно
		Во земјава		Во странство		
		број	поени	број	поени	
1.	Научна книга или монографија (р.б. 29)			1	15	15
3.	Научен труд објавен во списание со ИФ (прв автор, втор автор, останати автори) – прв автор (р.б. 2, 3, 4, 10 и 11) = $5 * 15 = 75$, останати автори (р.б. 8) = $1 * 5 = 5$					80
4.	Научен труд објавен во меѓународно научно списание (прв автор, втор автор, останати автори) – прв автор (р.б. 1, 5, 6, 7 и 9)					45
5.	Труд со оригинални научни резултати, објавени во зборник од трудови на научен собир (р.б. 12)			1	3	3
9.	Учество на научен собир со реферат (постер/усно), концерт во земјата и во странство (р.б. 13, 14, 15, 16, 17 и 18)	1	1.5	5	2	11.5
10.	Одбранета докторска теза (р.б. 30)	1	8			8
12.	Одбранета магистерска работа (р.б. 31)	1	5			5
14.	Учесник во научен проект (максимум во три проекти) (р.б. 32, 33 и 37)	3	2			6
15.	Уредник на научно списание (СЦИ/ЦА/останати) (Уредник на списанието Journal of Economics – UGD индексирано во Ebsco)					6
20.	Член на организационен или научен одбор на научен собир, фестивал			2	2	4
ВКУПНО						183.5
Р. бр.	Стручно-апликативна дејност и организациско-развојна дејност	Поени				Вкупно
		Во земјава		Во странство		
		број	поени	број	поени	
1.	Книга/учебник (р.б. 26, 27 и 28)	3	10			30
8.	Учество на стручен собир со реферат (р.б. 19, 20, 21, 22, 23, 24 и 25)	3	0.5	5	1	6.5
13.	Учесник во научен проект (р.б. 34, 35, 38, 39, 40 и 41)	3	5			15
19.	Стручни награди и признанија (Награда „8 Ноември“ на Општина Штип)	1	4			4
21.	Проректор (проректор за инвестиции, развој и одржување)					8
26.	Раководител на катедра/оддел/центар (Раководител на Катедра за економија 2019-2023, раководител на Одделение за циркуларна и зелена економија)	2	3			6
27.	Член на универзитетски и владини тела (член на ННС на трет циклус на Кампус 4)	1	5			5

28.	Член на факултетски орган, комисија (член на ННС, Комисија за избор на ректор, Комисија за организирање на натпревар за студенти)	3	2			6
30.	Класен раководител, согласно со Кредит - трансфер системот - ЕКТС (за четири години на насока Бизнес економија)	4				4
	ВКУПНО					84.5
	ВКУПНО БОДОВИ ОД СИТЕ ОБЛАСТИ					308